

Гриценчук О.О.,
наук.співр. ІТЗН НАПН України
Інформаційно-аналітичного відділу педагогічних інновацій
Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОНІТОРИНГУ ІК-КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.

Актуальним питанням сьогодення є євроінтеграційна стратегія України. Для сучасного етапу процесу євроінтеграції характерним є визначення світовою спільнотою важливості місця і ролі освіти. Гнучка система освітньо-кваліфікаційних рівнів, якісна, відкрита освіта, навчання продовж життя, створення єдиного освітнього європейського простору - пріоритетні напрями, що вимагають залучення до євроінтеграційних процесів всіх ланок системи освіти. В цьому сенсі шляхи інтеграції України у європейське співтовариство визначають такі документи, як: «Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу», «Національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.)», «Державна доктрина розвитку освіти України у XXI ст.», «Закон про освіту», та ін. Як зазначається у «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки» одними із стратегічних напрямів держаної освітньої політики на наступне десятиліття мають стати інформаційно-ресурсне забезпечення освіти і науки та забезпечення національного моніторингу системи освіти.

Окреслюючи сучасну освітню парадигму вітчизняної освіти, колективом провідних українських вчених у галузі освіти (Біла книга національної освіти України (проект) – 2009р. В. Г. Кременем, В. І. Луговим, В. М. Мадзігоном, О. Я. Савченко, І. М. Бурдою, М. Б. Євтухом, О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, О. В. Сухомлинською, визначається роль моніторингових досліджень у процесі забезпечення її якості, та наголошується, що «його основне призначення – надання надійної, оперативної і ґрунтовної інформації щодо досягнутого стану освітньої галузі, а також виявлення сутності і причин виникнення проблем у цій сфері, ступеня впливу зовнішніх чинників на перебіг процесів, ефективності прийняття управлінських рішень та просування освітніх реформ тощо» [1]. Проблеми освітнього моніторингу та оцінювання у галузі ІКТ висвітлено в працях вітчизняних науковців Бикова В. Ю, Богачкова Ю.О, Жука Ю. О, Кузьминської О. Г., Лапінського В.В., Морзе Н. В., Овчарук О.В., Спіріна О. М., Хуторського А.В. та ін. [2]. Дану проблему вивчали зарубіжні дослідники Андерсон Р., Блум Б., Гопкінз Д, Козма Р., Мак-Гінн Н., Невілл

Послтвейт Т., Пелгрум У., Раймерз Ф., Тайджман А, Тайлер Р., Торндайк Р., Х'юсен Т. ті ін. [3].

За даними Евридайс (2009-2010 рр.) одним із індикаторів вимірювання освітньої політики був показник щодо проведення моніторингу рівня навчальних досягнень учнів. Механізм моніторингу впроваджується у 25 країнах-учасницях: у 17 країн він використовується для дослідження, а у 8 країнах знаходиться в стані розробки. Варто, зазначити, що моніторинг ІК-компетентності учнів, явище відносно нове, і знаходиться у стадії розвитку. Як зазначається експертами освітньої політики ПРООН, розвиток сучасної системи моніторингу в Україні має відбуватися у поєднанні з міжнародними моніторинговими програмами ОЕСР - Організація Економічного Співробітництва та Розвитку) - Organisation for Economic Co-operation and Development), Міжнародною асоціацією оцінювання навчальних досягнень (IEA - The International Association for the Evaluation of Educational Achievement) тощо.

Міжнародною педагогічною спільнотою визначається два підходи до вимірювання навчальних досягнень у галузі ІКТ. Перший полягає у вимірювання навчальних досягнень у певній предметній галузі з використанням ІКТ. Такий підхід не дає можливості виокремити результати навчальних досягнень як з навчального предмету дослідження (начальної галузі), так і з галузі ІКТ, він передбачає нероздільність досягнень. В основі другого підходу лежить вимірюванні досягнень у галузі ІКТ як дискретної галузі навчання. Цей підхід передбачає, що навчальні досягнення учнів з ІКТ мають бути більш загальними, ніж ті, що необхідні для тієї чи іншої дисципліни і включати набір знань, умінь, навичок та ставлень у галузі ІКТ, які легко адаптуються до нових умов.

Міжнародна асоціація оцінювання навчальних досягнень (International Association for the Evaluation of Educational Achievement - IEA, <http://www.iea.nl/>) серед інших проводить міжнародні масштабні порівняльні дослідження у галузі ІКТ, починаючи із 1989 року. Останнім є дослідження, що триває - ICILS 2013 (International Computer and Information Literacy Study - Міжнародне дослідження комп'ютерної і інформаційної грамотності), розпочате у 2010 році. Метою ICILS 2013 є визначення рівня і стану сформованості комп'ютерної та інформаційної грамотності учнів, здатності застосовувати комп'ютери та ІКТ для навчання і життя, з'ясування рівня готовності до життя у інформаційному суспільстві [4].

Однією із міжнародних ініціатив щодо моніторингових досліджень є Міжнародна програма оцінювання навчальних досягнень PISA (Programme for International Student

Assessment), яку реалізує ОЕСР - Організація з економічного співробітництва та розвитку (ОБСБ - Organisation for Economic Co-operation and Development, www.oecd.org), що реалізується за трьома напрямками «грамотність читання», «математична грамотність» та «природнична грамотність» [5]. Напрями моніторингу PISA не фокусуються на вимірюванні рівня знань і навичок у галузі ІКТ, однак, слід відзначити загальний підхід програми до розуміння важливості вивчення і висвітлення спектру проблем, які стосуються впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у освіту для навчання впродовж життя, зокрема, ІК-компетентності, як складової предметних компетентностей, що відображено у аналітичних документах, звітах і дослідженнях.

У процесі досліджуваної теми нами були зроблені певні узагальнення та висновки, а саме:

- у світовому освітньому просторі позначилася тенденція до моніторингових досліджень з ІКТ, метою яких є визначення не тільки кількісних, а якісних показників. Моніторинг ІК-компетентностей учнів визначений міжнародною і вітчизняною педагогічною спільнотою як необхідний інструмент для вимірювання ефективності шкільної освіти в галузі ІКТ, інтерпретація результатів якого сприяє підвищенню її якості;
- моніторингові дослідження ІК-компетентності мають здійснюватись на засадах компетентісного та базуватись на практико-орієнтованому підходах до навчання;
- моделювання процесу моніторингу ІК-компетентності учнів можна розглядати у двох напрямках: як такий, що визначає рівень сформованості знань умінь, навичок, особистісних ставлень та ціннісних орієнтирів у галузі ІКТ та здатність їх застосовувати в процесі навчання і життя, так і той, що вимірює рівень ІК-компетентності, необхідний у певній навчальній дисципліні.
- перспективним напрямом розвитку процесу моніторингу ІК-компетентності учнів для впровадження у вітчизняну практику можна визначити створення концепції моніторингових досліджень ІК-компетентності учнів як системної і систематичної процедури та як складової системи моніторингу якості освіти.

Список використаних джерел

1. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя]. - К., 2009. - 185 с.
2. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України: метод. Рекомендації / [В.Ю. Биков, О.В.Білоус, Ю.М. Богачков та ін.]; за заг. Ред. В.Ю. Бикова, О.М. Спіріна, О.В. Овчарук. - К.: Атіка, 2010. - 88с.
3. Моніторинг стандартів освіти / за ред. А.Тайджмана і Т.НевілаПослтвейта. - Літопис, 2003. - 328 с.

4. Міжнародна асоціація оцінювання навчальних досягнень (IEA - The International Association for the Evaluation of Educational Achievement)<http://www.iea.nl/comped.html>
5. PISA 2009 Results: Students on Line: Digital Technologies and Performance (Volume VI) OECD (2011), <http://dx.doi.org/10.1787/9789264112995-en>